

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kastari, M. (2022) Kevyesti kielitietoista kesää - kevyt kesäorientaatio kielitietoisuuteen.
Tampereen seudun S2-opettajat ry. -blogi, 13.6.2022.

URL: <https://tampereens2.blogspot.com/2022/06/kielitietoista-konkretiaa-arkeen-kevyt.html>

maanantai 13. kesäkuuta 2022

Kevyesti kielitietoista kesää - kevyt kesäorientaatio kielitietoisuuteen

Kuvalähde: Pixabay

Opetan tai ohjaan henkilöitä, joiden äidinkieli ei ole suomi. Mitä konkreettista voin tehdä työni (usein kiireisessä) arjessa heidän hyväkseen? Miten huomioida monikielisyyttä ja monikielisiä oppijoita? [KIMMO-hankkeessa](#) on kuluvan vuoden aikana käynnistetty koulutus, jossa luodaan ja tuodaan kielitietoisia käytännön keinoja mukaan työn arkeen. Näitä keinoja rakennellaan yhdessä opettajien ja eri ohjaustyön ammattilaisten kanssa. Monesti kyseessä ovat yllättävän pienet asiat, kun ne vain tulevat huomatuiksi.

Jos haluat mukaan, se on mahdollista sekä nyt [kesällä](#) että [syksyllä](#).

Miten tulla kielitietoiseksi?

Ihan alkuun kielitietoisuudessa pääsee asettamalla itsensä toisen asemaan.

- Miltä tuntuu olla kielenoppija?
- Miltä tuntuu opiskella vaativia asioita kielellä, joka ei ehkä ole oma kaikkein vahvin kieli?
- Miltä tuntuu toimia päivittäin ympäristössä, jossa oma äidinkieli näyttäisi äkkiseltään olevan vallan tarpeeton - ja onko se todella tarpeeton?
- Entä työllistyminen - onko se vain kielestä kiinni?

Toisen asemaan asettuminen ei ole ihan helppoa, mutta apuun voi ottaa vaikkapa kirjallisuuden.

Seuraavassa on esitelty teoksia, joita on KIMMO-hankkeen puitteissa käytetty lämmittelyyn ja kielitietoisuuden ja monikielisyyden aiheeseen orientoitumiseen. Lue kirja tai pari aihepiiriin virittymiseksi, ja käytä vaikka myös opetus- ja ohjaustyössä. Lämmittelyn jälkeen

voi halutessaan syventyä aihepiiriin lisää esimerkiksi KIMMOn avulla tai muista tietolähteistä.

Valitse seuraavista mieluisin kesärannalle. Valikoima ei ole kattava, joten halutessasi vinkkaa myös lisää hyviä kirjoja, joissa käsitellään kielen teemoja. Erityisesti kaunokirjallisuutta kaivataan!

Nuorten ja aikuisten kirjoja:

Opinto- ja urahjaustyön tueksi ja ohjauspainotteista kielenopetustyötä tekeville sopii hyvin **Tulin Suomeen** (2018). Selkokielineen teos kertoo aikuisten tarinoita Suomeen asettumisesta. Erittäin positiivista on se, että teoksen henkilöiden ikähaitari on 30–54 vuotta. Todella monet teokset on suunnattu vain lapsille, nuorille tai nuorille aikuisille, mutta tämä teos on poikkeus. Mukana on työelämä- ja uranäkökulma sekä ajatuksia kielenoppimisesta, mutta myös koko muu elämä. Kirjan toinen osa on **Koti Suomesta** (2020), joka sisältää nuorten tarinoita.

Leisko, S. (2018.) Tulin Suomeen. Maahanmuuttajien tarinoita uudesta kodistaan. Avain.

Kielen ja kulttuurin näkökulmaa käsittelee tuore **Third culture kids – Suomi Finland** (2022), joka on suomenkielinen kirja, vaikka on saanut englanninkielisen nimen. Suomenkielinenkin käsite *kolmannen kulttuurin lapset* on olemassa, mutta sitä ei ole haluttu tässä käyttää. Teoksessa pohditaan muun muassa arjen monikielisyyttä, kielitaitoja ja kielen oppimista kiinnostavilla tavoilla. Teksti on yleiskielistä.

Eid, M. & al. (2022) Third culture kids – Suomi Finland. Otava.

Humanistinen Ammattikorkeakoulu (2019) on julkaissut selkokiehisen teoksen ***Odota aurinkoa – Selkokiehisiä tarinoita Suomeen tutustumisesta***. Teos sisähtää nuorten ja nuorten aikuisten omakohtaisia tarinoita maahan muuttamisesta, kielestä, kulttuurista ja kokemuksista, ja sen kieli on helppoa selkokieltä. Tarinoiden kertojat ovat myös itse kuvittaneet teoksen. Teoksen saa ladattua vapaasti [täältä](#) tai sen voi hankkia myös kirjana. Tällä teoksella on myös rinnakkaisteos, joka on helppoa yleiskieltä rinnallaan englantia, mutta sen saa vain painettuna kirjana.

Valkendorf, T. & al. (2019.) Odota aurinkoa. HUMAK.

Kaunokirjallisuuden puolella on useita teoksia, joissa on pääosassa muu kuin etnisesti suomalaistaustainen henkilö, mutta monet teokset ovat nuorten kirjallisuutta. Aikuisille tarjontaa on valitettavasti toistaiseksi hieman vähemmän, jos ei huomioda elämäkertoja. Kaikki elämäkerratkaan eivät ole henkilön itsensä kirjoittamia vaan niissä on käytetty kirjoittajana muuta, yleensä alkuaan suomalaistaustaista henkilöä. Henkilön itsensä kirjoittamana kieli olisi ehkä vähän erilaista, mutta haittaisiko se?

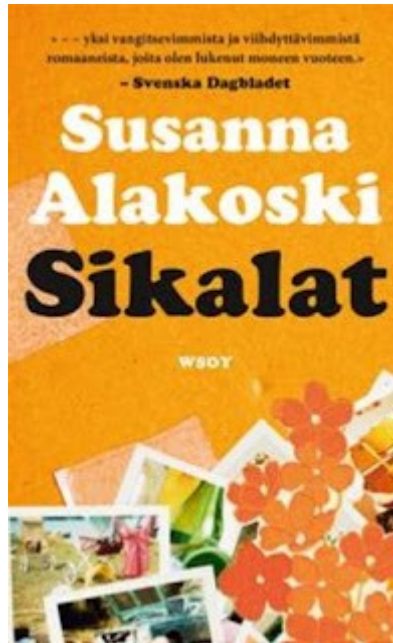
Toivottavasti saamme pian myös lisää aikuisten fiktiivistä kaunokirjallisuutta, joka olisi monista eri taustoista tulevien henkilöiden kirjoittamaa, ja jossa käsiteltäisiin myös kielen kysymyksiä. Miltä esimerkiksi tuntuu uusi kieli keski-iässä tai vanhemmalla iällä? Tai vaikkapa äidinkielen menettäminen? Vinkkaa oma kirjalöytösi! :)

Eräs nuorten kaunokirjallisuuden julkaisuista on palkittu *Et kävele yksin*. Siinä kohtaavat yläkouluikäiset Ada ja Egzon. Teoksen käyttömahdollisuuksia ja saavutettavuutta laajentaa kielellisessä mielessä se, että se on julkaistu sekä yleiskielisenä että selkomukautuksena.

Niemi, J. (2016/2020.) Et kävele yksin. WSOY. Selkomukaus Häkkinen, M. Avain.

Aikuisille sopii Susanna Alakosken palkittu *Sikalat* (2011). Se käsittelee Ruotsissa asuvia suomalaisia ja myös kielen kysymyksiä kiinnostavasti. Ja voi auttaa toisen asemaan asettumisessa, kun kirjan asetelmassa uuteen kotimaahan ovatkin päätyneet suomalaiset. Tätä teosta on aiemmin käsitelty myös [täällä](#).

Alakoski, S. (2011.) Sikalat. WSOY.

Lasten ja kaikenikäisten kirjoja:

Lastenkirjallisuuden puolelta kielellisesti luovia ratkaisuja ja monikielisyyttä löytää paljon enemmän kuin nuorten ja aikuisten kirjallisuudesta. Samoin pohdintoja kielestä ja kielenoppimisesta. Onneksi monet aikuisetkin tarttuvat mielellään myös lastenkirjoihin, joiden teemat ovat joskus hyvinkin syvällisiä.

Kaksi päätä ja kahdeksan jalkaa (2018) on erittäin puhutteleva tarina kielenoppimisesta, äidinkielestä ja opiskelusta toisella kielellä uudessa kotimaassa. Teos käsittelee myös kieliahdistusta ja miten siitä vähitellen selvitään. Päähenkilönä on alakouluikäinen Amir ja paikkana peruskoulu, mutta hieno teos puhuttelee varmasti myös monia aikuisia. **Tämä nousi KIMMO-hankkeen näkökulmasta suosikiksi tässä esittelystä valikoimasta!**

Venho, J. & Moiseinen, H. (2018.) Kaksi päätä ja kahdeksan jalkaa. Karisto.

Hieno kirjaidea minkä ikäisille hyvänsä on *Meidän piti lähteä* (2018). Kirja on sanaton ja sisältää vain piirroksia. Aiheena on pakolaisuus ja kirjan lopusta löytyy kielitietoisia vinkkejä kirjan käyttöön. Sanattomuus kerronnan tapana antaa kirjan lukijalle mahdollisuuden sanallistaa eläytymistään ja lukukokemustaan eri tavalla. Tämän kirjan pohjalta käyty keskustelu teoksen tulkinnoista olisi erityisen kiinnostava!

Pelliccioni, S. (2018.) Meidän piti lähteä. Kustantamo S&S.

Miltä tuntuu vieraassa kieliympäristössä, jossa kaikki puhuvat kummalliselta kuulostavaa kieltä? Mitä jos pitäisi vaikka pyytää apua? Entä mitä sitten tapahtuu, kun kieli alkaa sujua ja muutenkin tottuu kaikkeen? *Elina vieraalla maalla* (2008) sijoittaa suomalaisen lapsen asumaan ulkomaille. Teos on jo hieman vanhempi, mutta aihe ja sisältö eivät vanhene.

Laajarinne, J. & Rahkonen, P. (2008.) Elina vieraalla maalla. WSOY.

Monikielisyydellä leikitteleviä teoksia on myös. *Mennään jo naapuriin* (2017) vierailee erikielisten ihmisten arjessa. *Tervetuloa* (2021) taas on 5-kielinen kuvapainotteinen teos. *Monen sortin moninaisuus* (2022) on aivan uusi teos, joka käsittelee myös kielellistä moninaisuutta.

Katajavuori, R. & Savolainen, S. (2017.) Mennään jo naapuriin! Tammi. / Tapola, K. & Pellicioni, S. (2021.) Tervetuloa! / Brook, F. & Ferrere, M. (2022.) Monen sortin moninaisuus. Lasten keskus.

Kiitos Ylöjärven pääkirjasto Leija ja virkailija Sirpa Rojola!

**Tampereen seudun S2-opettajat ry. toivottaa
hyvää
kesää!**

Mervi Kastari / S2-hallitus